

adw. dr hab. Marlena Jankowska Augustyn, prof. UŚ
Dyrektor Centrum Prawa Designu, Mody i Reklamy
Uniwersytet Śląski w Katowicach

Katowice, 31 stycznia 2026 r.

Recenzja rozprawy doktorskiej **mgr. Tomasza Wiącka**

W związku z wyznaczeniem mnie na recenzenta w niniejszym postępowaniu doktorskim, przedkładam recenzję rozprawy mgr. Tomasza Wiącka zatytułowanej „Znaczenie prawne *decentralised autonomous organisation*”, przygotowanej w Zakładzie Metodologii Prawoznawstwa i Badań Interdyscyplinarnych Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Łódzkiego pod kierunkiem dr. hab. Jakuba Szczerbowskiego, prof. UŁ (Łódź 2025, ss. 286). Recenzja pracy doktorskiej jest pozytywna.

Rozprawa poświęcona jest jednemu z bardziej kłopotliwych prawnie wytworów technologii blockchain – zdecentralizowanym organizacjom autonomicznym, określanym powszechnie skrótem DAO (ang. *decentralised autonomous organisations*). Zagadnienie to sytuuje się na styku informatyki, teorii organizacji, ekonomii instytucjonalnej i prawa – i właśnie ta wielowymiarowość czyni je tak trudnym dla tradycyjnych metod dogmatyki prawniczej. Polskojęzyczna literatura przedmiotu traktowała dotychczas DAO marginalnie, co nadaje podjętemu tematowi wymiar pionierski i uzasadnia jego wybór jako przedmiotu badań doktorskich.

1

1. Uwaga wstępna dotycząca tytułu

Przed przejściem do zasadniczej oceny należy odnotować pewną osobliwość tytułu rozprawy. Połączenie polskiego wyrażenia *Znaczenie prawne* z angielskim terminem *decentralised autonomous organisation* tworzy tytuł językowo hybrydowy, co w polskojęzycznej pracy naukowej może budzić zastrzeżenia redakcyjne. Doktorant uzasadnia to przewagą źródeł anglojęzycznych i wskazuje na brak ugruntowanego polskiego odpowiednika terminu DAO. Uzasadnienie to jest przekonujące co do stosowania skrótu DAO w tekście, jednak nie tłumaczy w pełni rezygnacji z podtytułu lub nawet nawiasowego polskiego ekwiwalentu w samym tytule. Polskie terminy – zdecentralizowana organizacja autonomiczna – funkcjonują już w literaturze i nie są rzadziej używane niż ich angielskie odpowiedniki [por. Jamka, R. (2025). Zdecentralizowane organizacje autonomiczne (DAO) – rekonesans potencjału rewolucyjnego. *Palestra*, (1), Article 13. <https://doi.org/10.54383/0031-0344.2025.01.13>; Łabędzki, R. (2023). *Zdecentralizowana autonomiczna organizacja*. W: *Zarządzanie kapitałem ludzkim w warunkach niepewności. Wyzwania i implikacje*. Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne; Kaczyński, K. (2024). *Zastosowanie zaawansowanych systemów blockchain do wzmacniania odporności systemów informatycznych* (Rozprawa doktorska, Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny w Szczecinie), https://bip.zut.edu.pl/fileadmin/pliki/users/283/POST%C4%98POWANIA_O_NADANIE_STOPNIA_DOKTORA/Kaczy%C5%84ski/Rozprawa_K_Kaczy%C5%84ski.pdf; Piech, K. (Red.). (2016). *Leksykon pojęć na temat technologii blockchain i kryptowalut* [A lexicon of concepts on blockchain technology and cryptocurrencies]. Ministerstwo Cyfryzacji. https://www.gov.pl/documents/31305/0/leksykon_pojec_na_temat_tehnologii_blockchain_i_kryptowalut.pdf].

Warto rozważyć przy ewentualnej publikacji ujednoczenie tytułu do jednej wersji językowej, z angielskim wyrażeniem umieszczonym w nawiasie lub podtytule.

2. Tematyka i struktura pracy

Praca liczy 258 stron tekstu właściwego, co czyni ją rozprawą o objętości adekwatnej do wielości podejmowanych wątków. Składa się z wstępu, czterech rozdziałów merytorycznych oraz wniosków końcowych. Poprzedza je słownik pojęć technologicznych – rozwiązanie nieortodoksyjne z punktu widzenia konwencji prac prawniczych, lecz praktycznie uzasadnione faktem, że rozprawa opiera się w dominującej części na literaturze anglojęzycznej, a wiele terminów technicznych nie ma ustalonych polskich odpowiedników.

Rozdział pierwszy pełni funkcję propedeutyczną: wprowadza czytelnika w architekturę techniczną *World Wide Web* i sieci *blockchain*, objaśnia pojęcie smart kontraktu oraz – co szczególnie istotne dla dalszych rozważań – analizuje decentralizację zarówno jako cechę sieci informatycznych, jak i postulat filozoficzny. Zabieg ten ma walor nie tylko porządkujący, lecz i analityczny: Doktorant ujawnia napięcie między technologicznym ideałem decentralizacji, a rzeczywistą praktyką funkcjonowania sieci *blockchain*, w której uczestnicy o szczególnym statusie technicznym faktycznie wywierają nieproporcjonalny wpływ. Wniosek poboczny rozdziału – technologiczne uwolnienie obrotu dobrami wirtualnymi dokonuje się paradoksalnie przy jednoczesnym zaostrzeniu regulacyjnym – jest oryginalną obserwacją zasługującą na uwagę.

Rozdział drugi przynosi systematyczny przegląd literatury poświęcony pytaniu, czym jest DAO. Doktorant zastosował rygorystyczną metodę – protokół badawczy, kwerendę w bazie biblioteki University College London (instytucji posiadającej renomowany ośrodek badań nad *blockchain*), selekcję źródeł według sformułowanych kryteriów. Wyniki przeglądu skatalogowane zostały w rozbudowanej tabeli analitycznej, obejmującej kilkanaście kategorii cech charakterystycznych zdecentralizowanych organizacji. Cenna jest autorska obserwacja, że literatura nie wypracowała konsensus co do fundamentalnego pytania: czy DAO jest przede wszystkim oprogramowaniem, którym kierują ludzie, czy

organizacją ludzką, której automatyzm zapewniają smart kontrakty. Doktorant wybiera ujęcie przedmiotowe – DAO jako oprogramowanie – i tej decyzji podporządkowuje dalszy wywód. Wybór ten jest uzasadniony i konsekwentnie stosowany.

Rozdział trzeci zawiera empiryczną analizę porównawczą dziesięciu wybranych DAO. Doktorant korzysta z publicznie dostępnych dokumentów projektowych, regulaminów quasi-organów, protokołów głosowań i danych z serwisów analitycznych takich jak DeepDAO, Tally czy Snapshot. Wyniki tej analizy ujęte w tabeli porównawczej pozwoliły na ujawnienie istotnych rozbieżności między retoryką decentralizacji a faktyczną praktyką obrotu: wiele badanych DAO posiada rozbudowane struktury quasi-organów, przyjmuje wewnętrzne regulacje w języku naturalnym oraz korzysta ze wsparcia osób prawnych w sposób nieodróżnialny od tradycyjnej struktury korporacyjnej. Ustalenie to – że DAO w obrocie coraz bardziej upodabniają się do form, którym miały stanowić alternatywę – jest cennym wkładem o niezaprzeczalnej wartości empirycznej.

Rozdział czwarty stanowi rdzeń rozprawy. Doktorant analizuje prawne znaczenie DAO przez pryzmat kilku kluczowych zagadnień: ładu korporacyjnego i problemu agencji, odpowiedzialności za działania DAO, relacji z podmiotami powierniczymi, jurysdykcji, regulacji MiCA i AI Act, a wreszcie klasyfikacji w wybranych porządkach prawnych. Analizy porównawcze obejmują prawo stanów Wyoming, Tennessee, Utah i Vermont, regulację Wysp Kajmana, prawo modelowe COALA oraz polskie prawo prywatne. Wyniki badań pozwalają Doktorantowi na sformułowanie oryginalnej propozycji dogmatycznej, którą omawiam szerzej w kolejnej sekcji.

3. Metodyka i warsztat naukowy

Dobór i zastosowanie metod badawczych należy ocenić wysoko. Doktorant łączy cztery odrębne podejścia: analizę formalno-dogmatyczną prawa, systematyczny przegląd literatury jako samodzielny metodę badawczą, empiryczną analizę danych zastanych oraz komparatystykę prawniczą. Każda z metod zastosowana jest we

4

właściwych im granicach i do właściwych pytań badawczych. Systematyczny przegląd literatury, służący ustaleniu stanu wiedzy o DAO, jest metodologicznie rzetelny: protokół opisany w załączonym raporcie spełnia wymogi tej metody, a selektywność kwerendy (ograniczenie do źródeł anglojęzycznych w bazach UCL) jest uzasadniona i transparentnie opisana.

Empiryczna analiza porównawcza dziesięciu DAO oparta na danych zastanych to element najbardziej nowatorski z punktu widzenia tradycji polskiej nauki prawa. Metoda ta, zakorzeniona w naukach społecznych, pozwala na skonfrontowanie teorii z praktyką obrotu. Doktorant czyni z niej użytek rozsądny: nie rości sobie pretensji do reprezentatywności statystycznej, lecz traktuje wyniki jako podstawę do falsyfikacji lub modyfikacji twierdzeń literaturowych. Zestawienie wyników przeglądu piśmiennictwa z wynikami analizy empirycznej, z ujawnieniem rozbieżności między opisem a rzeczywistością, jest zabiegiem intelektualnie rzetelnym.

Erudycja Doktoranta jest szeroka. Praca opiera się w dominującej mierze na literaturze anglojęzycznej, co jest uzasadnione stanem badań. Doktorant tłumaczy samodzielnie cytowane fragmenty, a w słowniku pojęć technologicznych podejmuje wysiłek terminologicznej polonizacji. Wymaga to zarówno kompetencji językowych, jak i wiedzy informatycznej – i z obu Doktorant wywiązuje się poprawnie. Literatura krajowa jest uwzględniona, choć z natury rzeczy skromna; jej zakres odpowiada faktycznemu stanowi polskiego piśmiennictwa w przedmiocie.

4. Zawartość merytoryczna i wkład naukowy

Hipoteza badawcza, którą Doktorant nazywa hipotezą alegalności DAO, głosi, że zdecentralizowanej organizacji autonomicznej we właściwym sensie nie można objąć regulacją prawa stanowionego, co wynika ze specyfiki technologicznej *blockchain*. Sformułowanie to jest odważne i teoretycznie nośne. Doktorant nie poprzestaje jednak na deklaratorywnym postawieniu hipotezy – weryfikuje ją w obu kierunkach, co jest jego najważniejszą zaletą intelektualną.

Po stronie potwierdzenia hipotezy stoi przede wszystkim koncepcja DAO czystego, tj. systemu smart kontraktów działającego w publicznym *blockchain* bez żadnego podmiotu kontrolującego, zdolnego do dyskrecjonalnej ingerencji w kod lub środki skarbcza. Dla takiego bytu Doktorant proponuje podejście legislacyjne oparte na włączeniu przez wyłączenie: prawodawca wprost uznaje istnienie DAO w systemie prawa, jednocześnie stwierdzając, że nie podlega ono regulacji pod warunkiem spełnienia przesłanek pełnej decentralizacji. Doktorant wskazuje, że kierunek ten jest już realizowany przez rozporządzenie MiCA, które wyłącza spod swojego zakresu świadczenie usług w zakresie kryptoaktywów w sposób w pełni zdecentralizowany, bez pośredników. Analogia do wód morza pełnego, pozostających poza jurysdykcją państw na mocy prawa międzynarodowego publicznego, jest pomysłowa i ilustracyjna, choć należy ją traktować jedynie jako obrazowe porównanie, nie jako argument jurydyczny.

Po stronie częściowej negacji hipotezy przemawia ustalenie empiryczne, że większość DAO funkcjonujących w obrocie posiada faktyczne punkty scentralizowanej kontroli. Są to w szczególności: możliwość aktualizacji kodu smart kontraktów przez posiadaczy kluczy multi-sig, koncentracja tokenów zarządczych w rękach wąskiego kręgu podmiotów (twórców, głównych deweloperów), a także wspierające DAO osoby prawne – fundusze, fundacje – które w praktyce wykonują czynności decydujące o funkcjonowaniu projektu. Doktorant wprowadza kategorię podmiotu kontrolującego, definiując go nie przez formalne piastowanie stanowisk, lecz przez techniczną możliwość dyskrecjonalnej ingerencji. To rozróżnienie jest precyzyjne i użyteczne: pozwala przełamać pozory decentralizacji proklamowanej w dokumentach projektowych przy jednoczesnym zachowaniu sposobu sprawowania faktycznej kontroli.

Instytucja podmiotu powierniczego stanowi kolejny autorski wkład. Doktorant dostrzega, że osoby prawne stale wspierające DAO działają formalnie we własnym imieniu i na własny rachunek, lecz w praktyce – w interesie ogółu uczestników DAO. Kwalifikacja tego stosunku jako zbliżonego do powiernictwa zarządzającego w

rozumieniu prawa polskiego, zamiast pełnomocnictwa, jest trafna i jurejdycznie poprawna: rozróźnienie między działaniem na rzecz mocodawcy a działaniem w cudzym interesie na własny rachunek ma doniosłe znaczenie dla reżimu odpowiedzialności. Podobnie wartościowe jest rozważenie odpowiedzialności piastunów quasi-organów w reżimie kontraktowym na podstawie art. 471 k.c., z tezą, że objęcie funkcji przez te osoby stanowi złożenie oświadczenia woli *per facta concludentia*.

Rozważania komparatystyczne w rozdziale czwartym obejmują analizę rozwiązań ustawodawczych stanów Wyoming, Tennessee, Utah oraz prawa Wysp Kajmana, a także prawo modelowe COALA. Wnioski Doktoranta są powściągliwe, lecz wartościowe: specjalne formy prawne stworzone z myślą o DAO w praktyce obrotu nie cieszą się popularnością, zaś spółki fundacyjne z Wysp Kajmana są *de facto* instrumentem, z którego DAO korzysta jako z podmiotu powierniczego. Obserwacja ta konfrontuje nadzieje regulacyjne z praktyką i zasługuje na odnotowanie w literaturze.

5. Uwagi krytyczne

Wysoka ocena ogólna nie wyklucza sformułowania uwag krytycznych, których celem jest wskazanie kierunków pogłębienia przy ewentualnej publikacji.

Po pierwsze, koncepcja podmiotu kontrolującego, choć intelektualnie atrakcyjna, nie doczekała się operacjonalizacji wystarczającej dla celów dogmatycznych. Autor definiuje podmiot kontrolujący przez techniczną możliwość dyskrejonalnej ingerencji, ale nie precyzuje progu tej możliwości. Czy sam fakt posiadania kluczy multi-sig przez piastuna quasi-organu, który jest prawnie zobowiązany do działania zgodnie z wynikiem głosowania, czyni go podmiotem kontrolującym? Czy kontrolę konstytuuje wyłącznie zdolność techniczna, czy też musi jej towarzyszyć brak skutecznego mechanizmu wymuszenia wykonania wyroku głosowania? Te rozróźnienia mają znaczenie praktyczne: zrównanie technicznej możliwości ingerencji z rzeczywistą kontrolą prowadzi do zbyt szerokiego zasięgu proponowanej regulacji.

7

Różnica między zarządcą, który dysponuje kluczami sejfów w ściśle wyznaczonych granicach, a tym, który może ich użyć według własnego uznania, jest fundamentalna.

Po drugie, analiza dogmatyczna polskiego prawa prywatnego w rozdziale czwartym ma charakter miejscami postulatywny, a nie w pełni analityczny. Teza o możliwości zakwalifikowania stosunku łączącego uczestników DAO z piastunami quasi-organów jako umowy nienazwanej zbliżonej do spółki cywilnej jest interesująca, lecz jej rozwinięcie jest nazbyt szkicowe. Brakuje konfrontacji z orzecznictwem i doktryną dotyczącą zawiązania umów przez zachowanie się stron, przesłanek *essentialia negotii* umów spółkowych, a w szczególności z warunkiem zarobkowego charakteru działalności z art. 860 § 1 k.c. Sam Doktorant zauważa, że uczestnicy DAO co do zasady nie prowadzą działalności gospodarczej, co oznacza, że kwalifikacja zbliżona do spółki cywilnej wymaga tym bardziej precyzyjnego osadzenia w materiale normatywnym.

Po trzecie, sformułowanie wniosków końcowych mogłoby zyskać na precyzji. Doktorant stwierdza, że hipoteza alegalności DAO została potwierdzona w znacznym stopniu. Sformułowanie to, acz intelektualnie uczciwe, jest dla recenzenta pewnym wyzwaniem interpretacyjnym. Warto byłoby *explicite* wskazać, w jakim zakresie i pod jakimi warunkami hipoteza jest prawdziwa (dla DAO czystego nieposiadającego podmiotu kontrolującego), a w jakim zakresie wymaga korekty (dla DAO z podmiotami kontrolującymi), a może i jakich warunków brzegowych lub czynników zewnętrznych wymaga utrzymanie tego rozróżnienia w dłuższej perspektywie.

Po czwarte, rozprawa nie podejmuje systematycznie kwestii dynamiki technologicznej. Doktorant dostrzega, że DAO są zjawiskiem ewoluującym, jednak uwaga ta pozostaje w dużej mierze na poziomie deskryptywnym. Tymczasem koncepcja podmiotu kontrolującego może okazać się podatna na arbitraż technologiczny: twórcy DAO, którzy chcieliby uniknąć kwalifikacji regulacyjnej, mają motywację do projektowania systemów, w których klucze multi-sig są formalnie nieistniejące, a ich funkcję pełnią inne mechanizmy. Pytanie o to, jak proponowane

podejście regulacyjne ma się do tej strategicznej możliwości, zasługuje na pogłębioną refleksję.

Po piąte, dobór dziesięciu DAO do analizy empirycznej jest metodologicznie uzasadniony jako celowy dobór przypadków, ale ograniczony do projektów w obszarze zdecentralizowanych finansów (DeFi) i protokołów infrastrukturalnych. DAO o charakterze non-profit, kulturalnym, charytatywnym, naukowym lub artystycznym – a literatura wyraźnie wskazuje, że DAO mogą być tworzone w każdym celu – pozostają poza polem badania. W zakresie, w jakim wnioski empiryczne wpływają na propozycje *de lege ferenda*, ograniczenie to wymaga wyraźnego zastrzeżenia metodologicznego.

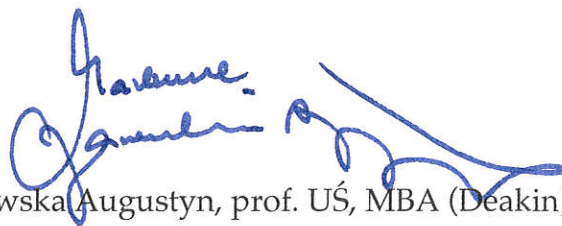
6. Konkluzja

Rozprawa mgr. Tomasza Wiącka stanowi dojrzałe, wielowarstwowe i pionierskie w polskiej nauce prawa opracowanie zagadnienia, które należy do najtrudniejszych w obszarze prawa nowych technologii. Doktorant wykazał umiejętność formułowania hipotez badawczych, doboru i rygorystycznego stosowania metod, prowadzenia analizy komparatystycznej w złożonym środowisku prawno-technologicznym oraz formułowania oryginalnych wniosków dogmatycznych. Koncepcja podmiotu kontrolującego DAO oraz propozycja mechanizmu włączenia przez wyłączenie stanowią wkład, który może i powinien znaleźć odzwierciedlenie w literaturze przedmiotu i debacie legislacyjnej.

Zgłoszone uwagi krytyczne mają charakter postulatów do ewentualnej publikacji i nie podważają pozytywnej oceny rozprawy jako całości. Stwierdzam, że rozprawa doktorska mgr. Tomasza Wiącka stanowi oryginalne rozwiązanie problemu naukowego, wykazuje ogólną wiedzę teoretyczną Doktoranta oraz jego zdolność do samodzielnego prowadzenia pracy badawczej, a tym samym spełnia wymagania ustawowe stawiane pracom doktorskim i może być przedmiotem dalszych czynności w postępowaniu o nadanie stopnia doktora.

Pytania na obronę:

1. W zaproponowanej koncepcji podmiot kontrolujący definiowany jest przez techniczną możliwość dyskrecjonalnej ingerencji w kod lub środki DAO. Jak Doktorant proponuje odróżnić podmiot kontrolujący od podmiotu dysponującego uprawnieniami technicznymi na rzecz i w granicach wyznaczonych przez społeczność – i czy rozróżnienie to daje się operacjonalizować w ramach obowiązującego prawa?
2. Koncepcja włączenia przez wyłączenie opiera się na założeniu, że prawo może skutecznie rozróżnić DAO czyste od DAO z podmiotem kontrolującym. Jakie mechanizmy weryfikacji sugeruje Doktorant w praktyce regulacyjnej – i jak powinny one reagować na fakt, że projekt może zaczynać jako DAO zdecentralizowane, a następnie ulegać stopniowej centralizacji?
3. Rozprawa koncentruje się na DAO działających w obszarze DeFi i infrastruktury protokołów. Czy zaproponowane wnioski i koncepcje – w szczególności instytucja podmiotu powierniczego i reżim odpowiedzialności quasi-organów – nadają się do zastosowania wobec DAO non-profit lub kulturalnych, a jeśli tak, to czy wymagają modyfikacji?

Dr hab. Marlena Jankowska Augustyn, prof. UŚ, MBA (Deakin)